

Redegjørelse om våre aktsomhetsvurderinger

Kort om Åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger

Åpenhetsloven trådte i kraft 1.juli 2022. Den kalles også «menneskerettighetsloven for næringslivet». Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang på informasjon. Loven gjelder både internt i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Mer informasjon om Åpenhetsloven finner man på lovdata.no.

Aktsomhetsvurderinger i åpenhetsloven skal følge Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) sin veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Veilederen sier følgende: «Retningslinjene forventer at bedrifter gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer konsekvenser av sin virksomhet. Regjeringen forventer at norske bedrifter kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer.»

Åpenhetsloven presiserer i § 4.Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger:

Aktsomhetsvurderingene skal utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, og alvorlighetsgraden av og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Ruta Entreprenørs virksomhet

Ruta Entreprenør AS (heretter bare kalt Ruta) ble etablert i 2007. Selskapet er per 1.juni 2024, ca. 176 ansatte og hadde i 2023 en omsetning i overkant av 1,3 milliard NOK. Hovedkontoret ligger på Flatåsen i Trondheim. Avdelingskontoret i Oslo ligger på Helsefy.

Selskapet ledes av Administrerende direktør Rune Storm.

Hovedaktivitetene er entreprenørvirksomhet innenfor områdene bygg og anlegg. Prosjektene er hovedsakelig nybygg, tilbygg og rehabilitering av bygg. Kundene er virksomheter i privat og offentlig sektor. Ruta er totalentreprenør og leier inn og koordinerer prosjekterende og utførende fag. I tillegg har Ruta fått en økende stab av betongarbeidere og tømrere de siste årene. Andel yrkesarbeidere per 1.juni 2024 er på 73 personer (41,5 % av alle ansatte).

Tariffavtale: I oktober 2020 signerte Ruta tariffavtale med fellesforbundet, som innebærer at Ruta plikter å følge Fellesoverenskomsten for Byggfag. Det ble i tillegg signert avtale om AFP (avtalefestet pensjon) Dette er med på å gi selskapets medarbeidere gode og trygge betingelser.

I januar 2024 ble det, i forbindelse med etablering av egenproduksjon tilknyttet avdeling Oslo, opprettet egen Tariffavtale også her.

Trondheimsavtalen: Ruta er med på Trondheimsavtalen, som regulerer utleie og innleie av personer mellom de største aktørene i regionen. Trondheimsavtalen ble revidert og fornyet våren 2023.

Tabell 1. Noen viktige tall for Ruta Entreprenør per 31.12 2023

Omsetning	1,3 MRD NOK
Antall ansatte	150
Andel kvinner	9,33 %
Andel yrkesarbeidere	41,33 %
Andel lærlinger av yrkesarbeiderne	11,29 %
Andel redusert stilling	1,7 %
Sykefravær, totalt	3,78 %
Sykefravær, korttid	2,22 %
Antall skader med fravær på Rutas byggeplasser (inkl. arbeidere fra våre UE'er)	5 stk

Lærlinger: Ruta er godkjent lærlingebedrift med mål om at minst 10 % av våre yrkesarbeidere skal være lærlinger. Per 1.juni 2024 var 11 % av våre yrkesarbeidere lærling.

I forbindelse med etablering av egenproduksjon ved avdeling Oslo, ble det samtidig tegnet avtale med opplæringskontoret ByggOpp. Avdeling Oslo er nå godkjent lærebedrift fra januar 2024 og fikk sin første tømrerlærling på plass fra 1.juni.

Miljøfyrtårn: Ruta har vært Miljøfyrtårn-bedrift siden 2013.

Hvert år skal Ruta rapportere på andel vesentlige leverandører med sertifisert miljøledelsessystem. I 2023 økte andelen til 60 %. Selskapet håper å øke andelen videre. I Rutas «Generelle Bestemmelser», som er vedlagt alle kontrakter, oppfordres kontraktspartnere til å få miljøsertifisering. Særlig ved mer langsiktige og sentrale kontraktsinngåelser vil dette bli vektlagt.

Cobuilder Collaborate: Ruta og selskapets underentreprenører bruker Cobuilder Collaborate til stoffkartotek og vurdering av byggematerialer. Dette gir en oversikt over leverandører og produsenter av varer til prosjektet. Det er også et HMS-verktøy som gir oss bedre kontroll over farlige kjemikalier.

Ruta Entreprenør sitt arbeid med Åpenhetsloven

Rutas miljø- og bærekraftsleder startet i 2023 det systematiske arbeidet med bærekraftsrapportering iht. GRI-standarden og Åpenhetsloven med bistand fra BDO og ressurser fra Rutas organisasjon. Åpenhetsloven er knyttet til sosiale forhold, en av de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling.

Dette dokumentet har blitt utarbeidet for å oppfylle Ruta Entreprenør AS sin plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderingene. Dokumentet vil oppdateres og offentliggjøres årlig innen 30. juni (krav fra og med 2023). Det vil også oppdateres ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger, bl.a. når flere av Rutas vesentlige leverandører har besvart tilsendt spørreskjema.

Arbeidet med Åpenhetsloven er forankret i Rutas ledergruppe og i styret. Det er Rutas ledelse som er overordnet ansvarlig for at Åpenhetsloven følges og at Rutas kultur er bygget på respekt og åpenhet. Ruta forventer samme respekt for menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold fra selskapets kontraktspartnere. Dersom avvik oppdages skal det rapporteres til ledelsen, og de skal sørge for at korrigerende og preventive tiltak gjennomføres.

Generelle bestemmelser – Rutas «code of conduct»:

Ruta forventer at våre leverandører, underentreprenører (UE) og andre samarbeidspartnere overholder prinsippene i våre etiske retningslinjer, har god forretningsetikk, respekt for miljøet og følger internkontrollforskriften. Retningslinjene er beskrevet i HMS-håndboken og i Generelle bestemmelser. Generelle bestemmelser er vedlagt kontrakten til alle våre kontraktspartnere og tar opp følgende emner relevant for Åpenhetsloven:

- Etiske retningslinjer som inkluderer respekt for mennesker og menneskerettigheter, god forretningsetikk og respekt for miljøet.
- HMS-krav på byggeplass som omhandler blant annet sikkerhet, arbeidskontrakt, skatteregistrering, HMS-kort, språkkrav og HMS-perm.
- Krav til redegjørelse etter aktsomhetsvurderinger og rutine for å besvare spørsmål knyttet til Åpenhetsloven (for kontraktspartnere som er omfattet av Åpenhetsloven).

Andre relevante dokumenter knyttet til Rutas seriøsitetsarbeid og Åpenhetsloven:

- Interne rutiner i Ruta YT, som blant annet
 - Innkjøpsprosedyre med sjekklister før kontrahering av UE
 - Evaluering av UE i UE-register i etterkant av prosjekt
 - Påseplikt av utvalgte underentreprenører
 - Innhenting av elektronisk HMS-perm, etter Rutas egen mal, fra UE
- Risikovurderinger
 - HMS på byggeprosjekter
 - Overordnet HMS-risikovurdering for Ruta

Ruta bekrefter at selskapet har utført aktsomhetsvurderinger hvor det har blitt sett på interne forhold og noen utvalgte leverandører og underentreprenører. Teknikker som har blitt brukt er intervjuer, spørreskjema, tverrfaglige grupper og bruk av leverandørers retningslinjer og redegjørelser som er offentliggjort. Aktsomhetsvurderingene og tiltaksarbeidet for både interne og eksterne forhold er beskrevet i kapittelet under.

Resultat fra intern aktsomhetsvurdering

Vurdering av interne forhold er gjort etter intervjuer og møter med ansatte og ledelse. Hovedverneombud, tillitsvalgt, kvinnelige ansatte, lærling og personal- og HMS-organisasjonen er hovedvekten av ansatte som har blitt involvert.

Ruta har gode systemer og en organisasjon som klarer å ivareta rettighetene til sine ansatte og alle arbeidere på sine byggeplasser. Flere ressurser har også kommet på banen de siste årene, som for eksempel fagleder helse og HR-konsulent med særlig ansvar for yrkesarbeiderne. I 2024 ble det ansatt en kvalitetsleder med ansvar for systemet for styrende rutiner (Ruta YT) og forberedelser til ISO-sertifisering av bedriften.

Annet som bidrar til redusert risiko, er et økende antall egne yrkesarbeidere og færre innleide.

Det ble ikke avdekket noen avvik under re-sertifiseringen som Miljøfyrtårn-bedrift i 2022 hvor blant annet arbeidsmiljøsystemet ble gjennomgått. Sertifisørens vurdering var at virksomheten framstår som meget veldrevet og strukturert. Neste re-sertifisering er i 2025.

AMU har blitt større og mer velfungerende med for eksempel flere yrkesarbeidere inn i AMU og etablering av AKAN.

Ruta Skolen arrangerer lederopplæring og sørger for lovpålagt opplæring av yrkesarbeiderne. HMS- og bærekraftsavdelingen arrangerer HMS-dag.

Informasjonsarbeid: HMS- og personalhåndbøker, styrende rutiner i Ruta YT og mer aktiv månedlig nyhetsoppdatering og intranett sørger for at ansatte har god tilgang på intern informasjon de trenger. Ruta ser likevel behov for å styrke erfaringsutveksling mellom prosjekter etter skader og uønskede hendelser. Dette er noe som Rutas nye avdelingsleder for HMS- og bærekraft skal jobbe med fremover.

Varsling: Det er ikke kjente tilfeller av diskriminering eller trakassering i organisasjonen. Varslingsrutine med mulighet for anonym varsling er etablert.

Skader: Det var fem skader med fravær på Rutas byggeplasser, hvorav ingen fikk varige mén. Skadene er på både Rutas ansatte og på arbeidere fra underentreprenører, med hovedvekt på sistnevnte. Ledergruppen har igangsatt en egen kampanje for å få ned antall skader.

Skader i 2023 med fravær:

1. Skulder ut av ledd etter fall fra stige
2. Øyeskade etter slag på øyet
3. Hjernerystelse etter fallende gjenstand
4. Vondt i nakken etter fall på glatt underlag
5. Klemskade finger

Sykefravær: Se tabell 1. Ingen langtidssykemeldinger skyldtes hendelser på jobb. Det arbeides kontinuerlig med sykefraværet med fagleder Helse i spissen. Dette arbeidet har gitt resultater i 2023, og sykefraværet har gått ned siden 2022, og ligger nå relativt lavt.

Likestilling: Selskapets personalpolitikk anses å være kjønnsnøytral på alle områder. Det er ikke mottatt tilbakemeldinger om at noen opplever selskapets personalpolitikk som kjønnsdiskriminerende. Dette er bekreftet etter intervju av noen av de kvinnelige ansatte. I 2023 hadde Ruta som mål at minst 25 % av nyansatte funksjonærer skulle være kvinner. Av totalt 17 nyansatte

funksjonærer (inkluderer byggeplassledelse) i 2023 var det 7 kvinner. Det gir en prosentandel på 41,18 %. Ruta gleder seg over at det har kommet to nye kvinner inn i prosjektledelsen på byggeplass. Men selskapet skulle gjerne hatt enda flere kvinner i ledelsen og ute på byggeplassene!

Arbeidsmiljøundersøkelsen, også kalt klimaundersøkelsen, ble gjennomført av Rutas ansatte i juni 2023. Resultatet viste enten forbedring eller samme resultat som forrige undersøkelse innenfor hovedkategoriene. Høyest forbedring innenfor organisering, rolleklarhet og kompetanse. Undersøkelsen viser også at med et økende antall ansatte, må mer innsats legges i kulturbygging, spesielt på tvers av divisjonene. Ledergruppen jobber med dette.

Den interne aktsomhetsvurderingen bygger på arbeidet som ble gjort i 2023. Den tar for seg områdene HMS, arbeidstid, mangfold, arbeidsrettigheter, ansettelse og arbeid med menneskerettigheter. Tabell 2 viser områdene Ruta bør ha mest fokus på fremover.

Tabell 2. Oppsummering av funnene intern aktsomhetsvurdering med høyest risiko

Område	Underkategori	Forbedringsområde
HMS	Verneombud	Behov for egen HVO i avdeling Oslo. Øke interessen for VO-rollen blant yrkesarbeiderne. Generell styrking av VO-rollen slik at bedriften får utnyttet potensialet som ligger der. Ansvar sett til AMU.
HMS	Styrende rutiner	Øke brukervennligheten til Ruta YT slik at det blir et enklere system å finne fram i. Systematisere arbeidet med å holde rutiner og malverk oppdatert. Ansvar sett til nyansatt kvalitetsleder.
HMS	Yrkesarbeidere som bruker kjemikalier og har tungt arbeid	Fagleder helse innvilger inntil 6 timer per ansatt til behandler (psykolog, kiropraktor, fysioterapeut, naprapat etc.) per år som et tiltak for å få ned sykefraværet. Årlig opplæring og kursing (lagring av gass, di-isocyanater, ergonomi m.m) og risikovurderinger. Fagleder Helse har årlige kampanjer på prosjektene i samarbeid med BHT. 2024: vibrerende verktøy og ergonomi.
HMS	Skader og nesten-ulykker	H-tallet og F-tallet må ned. Dette er en av hovedprioritetene i bedriften. Informasjon om skader og nesten-ulykker må ut mer effektivt slik at alle kan lære av dem. Ansvar sett til avdelingsleder for HMS – og bærekraft
Arbeidstid	Arbeidsmengde	Det jobbes kontinuerlig med rekruttering. Registrering av plusstimer i Visma. Medarbeidersamtaler og -undersøkelser tar opp dette. Ledergruppen og HR sitt ansvar.
Arbeidstid	Bruken av særskilt uavhengig stilling	HR vurderer innplassering av stillingskategori for arbeidslederne og prosjektingeniører.

Område	Underkategori	Forbedringsområde
Mangfold	Kvinneandel	Det er veldig positivt for byggeplassene å ha en miks av kvinner og menn. Dette etterspørres og Ruta er ikke fornøyd med kvinneandelen i dag. HR i Oslo skal jobbe for å hente inn kvinnelige lærlinger i 2024. Holde besøksdager hos Ruta. Delta på flere studentarrangementer. Vise fram Rutas kvinnelige ansatte og hva de jobber med. Flere sommerstudenter.
Ansettelse	Språkutfordring på byggeplass	Risiko for misforståelser og manglende kunnskap om rutiner og regelverk. Med flere yrkesarbeidere i Ruta øker andelen med et annet morsmål enn norsk. Det jobbes med å oversette mer og sende ansatte på norskopplæring. Samtidig er det også en verdi på byggeplassene å ha flere med f.eks polsk som morsmål ettersom mange fra Rutas underentreprenører har dette.

Resultat fra ekstern aktsomhetsvurdering

Den eksterne aktsomhetsvurderingen for 2024 bygger videre på den i fra 2023.

Den eksterne aktsomhetsvurderingen er delt i to:

1. Vurdering av de ti største leverandørene av byggevarer i 2023
2. Vurdering av de ti største underentreprenørene i 2023

For begge vurderingene ble følgende risikovurderinger brukt:

- Risikoanalyse av byggematerialer og byggprodukter, utarbeidet av Swedwatch for Oslo kommune i 2017.
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) sin høyrisikoliste

Vurdering av underentreprenører:

De ti mest brukte underentreprenørene (målt i kroner) i 2023 er selskaper som tilbyr rør-, elektro- og ventilasjonstjenester, råbygg i betong og mur, tømmerarbeid og grunn- og fundamenteringsarbeid.

Underentreprenørene ble vurdert ut fra:

1. Er det et norsk eller utenlandsk selskap?
2. Er de miljøsertifisert (ISO 14001 eller Miljøfyrtårn)?
3. Besvarelse på tilsendt spørreskjema om samsvar med arbeidsmiljøloven og Åpenhetsloven
4. Skriftlige retningslinjer på etikk, menneskerettigheter og annet innenfor Åpenhetsloven
5. Tilfører de byggevarer som er forbundet med høy risiko?

Resultat:

Ut fra besvarelsene som har kommet inn og erfaringene Ruta har hatt med disse UE'ene, mistenkes det ikke brudd på menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold internt i disse selskapene.

Selskapene er norske bortsett fra ett selskap som er registrert som norskregistrert utenlandsk foretak (NUF). 7 av 10 er miljøsertifisert eller i gang med ISO 14001-sertifisering.

Ut fra besvarelsene og sjekk på nettsidene er det variabelt hvor langt fremme UE'ene har kommet med å følge Åpenhetsloven. Det er en forbedring siden 2023. Det er gjerne sammenheng med størrelsen på UE'ene, og om det er en del av et større konsern, og hvor ambisiøse rutiner og målsettinger de presenterer på nettsiden sin. Her kan Ruta påvirke i større grad enn i dag ved å etterspørre hvilke krav de stiller til sine leverandører.

Når det kommer til høyrisikoprodukter er det produkter innen rør, elektro, byggautomasjon, ventilasjon og kulde som skiller seg ut negativt. Det er på grunn av materialene og de elektriske komponentene som brukes. I hovedsak gjelder dette metaller og mineraler som har høyere risiko for menneskerettighetsbrudd. Solceller utpeker seg som et særlig vesentlig område for oppfølging. Det er mye solcelleproduksjon i Kina som kan være forbundet med tvangsarbeid. Her skal Ruta være bevisste på hva vi bestiller av solceller og sørge for god dokumentasjon.

De UE'ene som er lengst fremme på dette området, vil også score høyest blant byggherrer og totalentreprenører som skal ha BREEAM-prosjekt eller som har strenge krav i sin miljøoppfølgingsplan. Det er en pågående utvikling med å dokumentere innholdet i slike produkter gjennom EPD, egenerklæringer og lignende.

Vurdering av byggevareleverandører:

De ti mest brukte leverandørene (målt i kroner) i 2023 er selskaper som tilbyr engroshandel med byggevarer, armeringsstål/nett, vinduer, kjøkkeninnredning, flytende betong, utstyr og materialer til betongarbeid, stålkonstruksjoner og brakkerigg og annet utstyr til byggeplasser.

Leverandørene ble vurdert ut fra de samme kriteriene som underentreprenørene, med særlig vekt på type materialer Ruta har bestilt mest av og hvor det er produsert.

Resultat:

Rutas vesentlige leverandører av byggevarer er store seriøse aktører på det norske markedet. Alle er norske selskaper (men kan ha nordiske eiere) og har hovedtyngden av sine leverandører og produksjonslokaler, som er mest relevant for Ruta, i Norge og Norden. Produktene på listen over de mest kjøpte i 2023 ble hovedsakelig produsert i EU/EØS eller i Storbritannia. 7 av 10 av leverandørene er miljøsertifisert og har mye informasjon om etiske retningslinjer og hvordan de jobber med Åpenhetsloven. Av de leverandørene som ble sjekket, er det ingen som mistenkes å ha brudd på menneskerettigheter eller anstendig arbeid. Det var heller mye positivt som ble funnet. Det er mye produksjon og tømmer fra Norge og Norden og de fleste kan vise til ambisiøse mål innen bærekraftsarbeidet sitt. Økende grad av ombruk og materialgjenvinning bidrar også til å redusere risiko knyttet til råvareutvinning, som ofte er det leddet med høyest risiko knyttet til seg.

Engroshandel og handel med bæresystemer i tre: De garanterer sertifisert treverk slik som PEFC.

Produksjon av sement og betong, trevirke, glass og vindu, gips og lim, sparkel og fugemasse er ikke høyrisikoprodukter. Dette er store deler av det Ruta kjøper inn direkte.

De produktene Ruta kjøpte mest av fra to av Norges største byggevareleverandører er som følger:

- Treverk av furu og gran, kryssfiner, himlingsplater, stålprofiler, gipsplater og isolasjon til vegger

Dette er produkter som er kjøpt inn og hovedsakelig produsert i Norden. Stålprofiler og stålkonstruksjoner er produsert hovedsakelig i Sverige.

Henvendelser og spørsmål knyttet til Rutas arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold kan rettes til victoria@ruta.no og vil besvares senest tre uker etter henvendelsen er mottatt.

Trondheim, 17.06.2023
Styret i Ruta Entreprenør AS

Kjetil Brandmo
Styreleder

Tove Moe Dyrhaug
Styremedlem

Rune Andre Storm
Daglig leder

Dag Erik Vårum
Styremedlem

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 8 pages before this page
Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende